

Dr. Mika János¹

A melegedés kifulladásá, avagy közeli átbillenő pontok (Újabb viták egy évvel az IPCC Jelentése után)

Az IPCC Negyedik Értékelő Jelentése (AR4: 2007) a korábbiaknál is határozottabban tárta elénk a klímaváltozás bizonyítékait, közreadta a melegedés minden gazdasági forgatókönyv szerint egyenletesen folytatódó jövőképét, s felhívta a figyelmet a kibocsátások mérséklésére, a változásokhoz való alkalmazkodásra. A Testület áprilisi, budapesti ülésén a hozzászólások többségéből is az volt kiszűrhető, hogy e perspektíva jegyében a kutatási erőfeszítések immár átsúlyozhatók a földtudományi kérdésekről a társadalmi-gazdasági intézkedések irányába.

Ugyanakkor, ez év eleje óta több kutatóhely vezető szakemberei léptek fel új közleményekben ezzel a Béke Nobel Díjjal is „hitelesített” helyzetértékeléssel szemben. Az argumentumok egyik oldalról egyenesen a felmelegedés emberi okait és folytatódását vonták kétségbe. Érvelésük középpontjában a globális melegedés ütemének lassulása; az üvegházhatás számításában felfedezni vélt hibák; az óceán kiegyenlítő szerepének új modellje; valamint a Napfizika lebecsült szerepe, illetve a fosszilis energiaforrások közeli kimerülése álltak. Egy magyar (el)származású, fizikus kollégánk pedig nem kevesebbet próbál a tudományos világnak bebizonyítani, hogy nem elég pontosak az üvegházgázok sugárzási számításai, s hogy az általa megalkotott, spektrális vonalanként elvégzett számítások alapján sokkal kisebb melegedés lenne a helyes eredmény.

A másik vonulat, amelynek fókuszában a melegedés folytonos, csak a kibocsátások ütemétől függő képeinek színesítése áll, egybegyűjtötte és újabb modell-számításokkal kiegészítette azokat a globális és regionális *átbillenő-pontokat* (tipping points), amelyeket elérve a Föld éghajlata ugrásszerűen átalakulhat. E pontok száma 16, melyek közül kettő, az északi tengeri jégtakaró és a déli sarki ózonpajzs vékonyodása már biztosan megkezdődött, s nyugtalanító a grönlandi jéghátság peremének gyorsuló olvadása is. Ám, a többi folyamat beindulásához sem kell sokkal több, mint a kibocsátás-mérséklési törekvések célja, a (csak) +2 °C-os melegedés! Valóban új argumentumok állnak az éghajlat alapkérdéseinek felbolydításában alig egy évvel az IPCC (legközelebb 2014-re ígért) nagyszintézise után, vagy csak a földtudományok keresik a helyüket a klímaváltozás problémakörében? Valóban lassult-e a Föld melegedése az adatok szerint? Vagy éppen gyorsult, csak ezt nem a Föld átlaghőmérséklete (hanem pl. a tengeri jégtakaró) tükrözi igazán? Milyen hatása lehet az átbillenéseknek Európa éghajlatára, illetve mire számít az Európai Környezeti Ügynökség a szeptember végén közzétett Jelentésében? Talán nincs is ellentmondás a folyamatok teljes bonyolultságát felmutatni igyekező két vonulat tézisei között? De, akkor mihez kezdünk az IPCC egyhangú, folytonos projekcióival?

E kérdésekre próbál választ adni az előadás az AR4 utáni tudományos közlemények, valamint első forrásként kezelhető internetes dialógusok alapján. Bár a szerző korábbi álláspontja nem változott, e gyűjtő és rendszerező munkában igyekszik egyenlő figyelemmel kezelni a szkeptikus (értsd: a témával tudományos alapossággal foglalkozó, ám ennek alapján az IPCC-vel ellentétes következtetésre jutó) nézetek rendszerét, de azokat a híreket is, amelyek szerint a kibocsátás növekedése, illetve a klímaváltozás erősebb lehet, mint azt korábban számoltuk.

Az előadás célja a nézetek aktuális argumentumainak és egyensúlyának a bemutatása. Emiatt a helyzetkép írásos dolgozatként való megörökítésére előzetesen (s a következő hónapok és évek kritikáját kiálló bizonyossággal) nem vállalkozhatunk.

¹ Dr. Mika János Országos Meteorológiai Szolgálat, Budapest E-mail: mika.j@met.hu